

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)

галузі знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія
Викладач (-і)	Гайналь Тетяна Олександрівна
Контактний телефон викладача	+380976531918
Е-mail викладача	tetiana.hainal@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно з розкладом консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історико-філософські, онтологічні, гносеологічні, антропологічні та культурологічні виміри відношення «людина-світ».

В межах лекційного викладу та семінарської практики з «Філософії» акцент робиться на історико-філософській складовій напрямів думки, а також на опрацюванні ключових ідей та понять, аналізі сучасних підходів до найважливіших філософських проблем.

Курс лекцій присвячено основним тенденціям, характерним для розвитку античної, середньовічної, ренесансної, новочасної (з особливим акцентом на німецькій класиці) філософії та особливостям сучасного етапу розвитку філософського осягнення світу, актуальному стану розвитку філософських уявлень про буття, свідомість, пізнання, метод, людину, культуру та цивілізацію, суспільство та історичний процес.

Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Завдання, які покликана вирішити пропонована дисципліна, включають не лише засвоєння певних знань з таких галузей філософії, як історія філософії, онтологія, гносеологія, методологія, філософська антропологія, філософія культури та історії, соціальна філософія, але й набуття студентами вмінь опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на світоглядні питання.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є з'ясувати зі студентам місце і роль філософії у контексті світоглядного знання, головні риси філософського мислення та методології, ознайомити з найбільш значущими світоглядними ідеями на всіх етапах цивілізаційного розвитку.

Основними цілями вивчення дисципліни є розкрити предмет і завдання філософії, ознайомити з особливостями її історичного розвитку, експлікувати найважливіші ідеї представників античної, середньовічної, ренесансної, новочасної та сучасної філософії, пояснити місце української філософської думки в контексті світової, з'ясувати найважливіші позиції філософського осмислення буття, свідомості, пізнання, методу, людини, історії, суспільства, культури.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність бути критичним, самокритичним

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Результати навчання:

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	14
Семінарські заняття	16
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	нормативний / вибірковий
III	035 Філологія	II	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Філософія як форма самовизначення людини у світі.	2	2	8
Тема 2. Історія зарубіжної філософії	2	4	10
Тема 3. Історія філософії в Україні	2	2	8
Тема 4. Філософське розуміння поняття «буття».	2	2	8
Тема 5. Проблема свідомості в філософії.	2	2	8
Тема 6. Проблема пізнання та методу у	2	2	8

філософії.			
Тема 7. Людина, історія, культура як предмет філософського аналізу.	2	2	10
ЗАГ.:	14	16	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті : Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «незадовільно»; 50-69 – «задовільно», 70-89 – «добре», 90-100 балів – «відмінно». Оцінка розраховується як сума оцінок за поточну успішність (максимальний бал - 50) та оцінки за екзамен (максимально - 50)</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Курс передбачає проходження тестового опитування з усіх тем. Кількість тестових завдань: 10, крім тесту до тем 2, 3, де кількість питань – 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна.</p> <p>Час виконання: тест до теми 1, 4, 5, 6, 7 – 12 хв. (в межах семінарського заняття); тест до тем 2, 3 – 25 хв.</p> <p>Тести виконуються в електронному вигляді в системі дистанційного навчання.</p>		
Семінарські заняття	<p>В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».</p> <p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях,</p>		

	<p>не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуск до екзамену допускається за результатами семінарських занять (щонайменше дві відповіді) та оцінок за всі 6 пройдених тестів.
Підсумковий контроль	<p><i>Форма контролю – екзамен.</i></p> <p><i>Форма здачі – письмова.</i></p> <p>Структура білета передбачає 2 теоретичні (по 20 балів) та два тестові (по 5 балів) за завдання.</p> <p>При виробничій необхідності екзамен може відбуватися дистанційно, в електронній формі. Завдання передбачатиме 25 питань. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час проходження – 30 хв.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> Курс передбачає проходження тестового опитування з усіх тем.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання, всі види роботи виконуються студентом самостійно.</p> <p>Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності .</p> <p><u>Відвідування занять</u> При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).</p> <p><u>Навчання за індивідуальним графіком:</u> Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.</p> <p><u>Перезарахування освітніх компонент:</u> Процедуру перезарахування унормовано Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці та Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя</p>	

Стефаніка

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах.

Невідповідна поведінка під час заняття. Невідповідною поведінкою вважається перебування на заняттях в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.

Додаткові бали. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – підготовки доповіді чи презентації на одну з проблем курсу.

Неформальна освіта:

Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу.

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, які підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаніка.](#)

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.](#)

8. Рекомендована література

1. Гайналь Т., Даниляк Р., Кучера І. Ефекти діджиталізації в сучасному суспільстві. Перспективи. Соціально-політичний журнал. №2. 2022. С.17-25. Режим доступу: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/15618/1/Hainal.pdf>
2. Гайналь Т., Даниляк Р., Кучера І. Механізми конструювання соціальної пам'яті. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. Вип.1, Т.5, 2022. С.18-25. Режим доступу: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1076/1503>
3. Гайналь Т., Кучера І., Білоус С. Епоха постправди: фактори виникнення і виживання. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. №36. 2022. С. 15-20. Режим доступу: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/36_2022/3.pdf
4. Даниляк Р., Гайналь Т., Кучера І. Підстави типології механізмів соціальної меморіалізації. Грані: науково-теоретичний альманах. Том 25. №4. 2022. С.24-29. Режим доступу: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1791/1761>
5. Історія філософії в термінах: навч. посіб./ А.І.Абдула, Н.П.Козаченко, О.П.Панафідіна. – Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ „Криворізький національний університет”, 2013. – 175 с. Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/0564/1645/1/%d0%a1%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf>
6. Історія філософії: Словник / За заг. ред. В. І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006. – 1200 с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yaroshovets_Volodymyr/Istoriia_filosofii_slovyk.pdf?PHPS_ESSID=0e46e7fguh7v4f3hv2qljuvsb6
7. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: Новий Світ-2000, 2004. – 528 с. Режим доступу: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Petrushenko_2004_528.pdf
8. Подольська Є.А. Філософія. Підручник. – К.: Фірма „Інкос”, Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с. Режим доступу: <https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%A4/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D>

- [0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%84.%D0%90..pdf](http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=7101)
9. Причепій Є.М. Філософія: підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К.: Академвидав, 2006. – 592 с. Режим доступу: <http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=7101>
  10. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.П.Щерба, В.К.Щедрін, О.А.Заглада; За заг. ред. С.П.Щерби. – К.: МАУП, 2004. – 216 с. Режим доступу: <http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=68>
  11. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychnyi_slovnuk.pdf
  12. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. Режим доступу: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/%D0%91%D0%BB%D1%96%D1%85%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
  13. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. : Право, 2013. – 432 с. Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/Filosofia_2013_uchebник.pdf
  14. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 286 с. Режим доступу: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12924/3/%D0%A4%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%8F%20%281%29.pdf>

Викладач: доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства доцент
Гайналь Т.О.